

SLOVENIJA NA PRAGU VEČJE SPREMEMBE PRAVNE UREDITVE ZAPRTE KAPITALSKE DRUŽBE: OCENA NEMŠKE PODJETNIŠKE DRUŽBE (UG) IN PRENOSLJIVOSTI TEGA MODELA V SLOVENSKO PRAVO DRUŽB

JERNEJA PROSTOR

Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Maribor, Slovenija
jerneja.prostor@um.si

V Sloveniji se intenzivno pripravlja ena pomembnejših novel Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1), ki so jo sprožili zlasti pritiski t. i. zagonskih (start-up) podjetij. Ti si prizadevajo za enostavnejšo ustanovitev zaprte družbe – po možnosti brez vplačila začetnega kapitala. Model rešitve za takšno težnjo bi lahko našli pri nemški podjetniški družbi (UG). To so Nemci vpeljali kot različico njihove d. o. o. (GmbH) že leta 2008 kot odgovor na široko razlago svobode ustanovitve Sodišča EU, ko so njihovo ozemlje preplavile številne Ltd. (angleške različice d. o. o.). To poglavje v monografiji obravnava še druge rešitve nemške zakonodaje, ki bi jih bilo smiselno vpeljati v slovensko pravno ureditev – bodisi pri d. o. o. bodisi pri morebitni novi pravnoorganizacijski obliki družbe. Predvsem bi bilo treba sprostiti nekatere omejitve pri ustanavljanju d. o. o. in dopustiti povečanje osnovnega kapitala po poti odobrenega kapitala. Opozori pa tudi na ključne spremembe, ki jih bo treba povzeti po avstrijskih rešitvah.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pf.2.2026.10](https://doi.org/10.18690/um.pf.2.2026.10)

ISBN
978-961-299-182-1

Ključne besede:
zaprte kapitalne družbe,
družba z omejeno
odgovornostjo,
nemška podjetniška družba
(UG),
nemška GmbH,
nova pravnoorganizacijska
oblika družbe, avstrijska
fleksibilna kapitalna
družba,
spremembe prava družb,
povečanje osnovnega
kapitala

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pf.2.2026.10](https://doi.org/10.18690/um.pf.2.2026.10)

ISBN
978-961-299-182-1

SLOVENIA ON THE VERGE OF MAJOR CHANGES TO THE CLOSE CORPORATIONS REGULATION: EVALUATING THE GERMAN ENTREPRENEURIAL COMPANY (UG) AND THE TRANSFERABILITY OF THIS MODEL TO SLOVENIAN COMPANY LAW

JERNEJA PROSTOR

University of Maribor, Faculty of Law, Maribor, Slovenia
jerneja.prostor@um.si

Keywords:

closed corporations,
limited liability company,
German entrepreneurial
company (UG),
German GmbH,
new legal forms of
companies,
Austrian flexible capital
company,
changes to company law,
increases in share capital

In Slovenia, intensive preparations are underway for one of the significant amendments to the Companies Act, primarily initiated by pressure from start-up companies. They are striving for a simpler establishment of a closed company. A model solution for such a trend could be found in the German entrepreneurial company (UG). The Germans introduced this as a variant of their GmbH in 2008, in response to the broad interpretation of freedom of establishment, which had led to their territory being flooded with numerous Ltd. companies. The chapter discusses other solutions in German legislation that would be sensible to introduce into the Slovenian limited liability company or a possible new legal form of company. Certain restrictions on the establishment of the company should be relaxed, and an increase in authorized capital should be permitted. It also points out key changes that will need to be adopted from Austrian solutions.

University of Maribor Press

1 Uvod

V zadnjih desetletjih se korporacijski pravniki srečujemo s potrebami poslovne prakse, za katere obstoječi pravni okvir tradicionalno (in globalno) osnovanih pravnoorganizacijskih oblik ne more več zagotoviti ustreznih rešitev. Gospodarstveniki bi želeli v isti pravnoorganizacijski obliki kombinirati pravne institute, ki so tradicionalno uveljavljeni pri družbah z omejeno odgovornostjo (d. o. o.) ali pri delniških družbah (d. d.), obenem pa niso združljivi z vsako posamezno (drugo) pravnoorganizacijsko obliko. Poudarjena je težnja po avtonomno urejenih notranjih razmerjih v družbi, ki jo je dopustno udejanjiti samo v pravnoorganizacijski obliki d. o. o., ne pa tudi v d. d., saj je pri tej tradicionalno uveljavljeno načelo statutarne strogosti. S širokim dopuščanjem prostega urejanja notranjih razmerij bi bilo mogoče uslišati tudi potrebo poslovne prakse po udeležbi delavcev v kapitalu družbe, ki jim vendarle ne bi omogočili enakega obsega upravljaljskih pravic kot ostalim družbenikom – predstavnikom kapitala. Po drugi strani pa pravnoorganizacijska oblika d. o. o. ne omogoča zbiranja kapitala na trgu, ki je prav tako izrazita potreba današnjega časa. Dandanes namreč tudi manjše in srednje velike družbe, praviloma organizirane kot d. o. o., oblikujejo interes po zbiranju lastnih sredstev od množic, ki je sicer tipičen za d. d., d. o. o. kot zaprti družbi s poudarjenimi komponentami osebne družbe pa je tradicionalno povsem tuj. V d. o. o. (za razliko od ureditve v d. d.) tudi ni dopustno povečati osnovnega kapitala z odobrenim kapitalom in prek pogojnega povečanja osnovnega kapitala, kar prav tako praktično onemogoča izdajo hibridnih vrednostnih papirjev v d. o. o. Nadalje se že vrsto let poudarja potreba po znižanju zneska kapitala, ki ga je treba vplačati kot predpostavko za ustanovitev kapitalске družbe. Oblikuje se razmišljanje, da bi se ta znesek znižal na nič ali bi se institut osnovnega kapitala kot varstvenega mehanizma za interese družbinih upnikov kar odpravil in nadomestil z drugimi kavtelami.

Zakonodajalci različnih držav aktualne dileme rešujejo na razne načine, bodisi z uvedbo nove pravnoorganizacijske oblike družbe, ki združuje elemente d. d. in d. o. o., bodisi z organiziranjem dodatne različice posamezne pravnoorganizacijske oblike družbe. V Sloveniji je bil končno pritisk t. i. zagonjskih (start-up) podjetij tisti, ki je navsezadnje sprožil intenzivne priprave na uvedbo večjih sprememb¹ slovenskega

¹ Podgorelec, 2025, str. 228.

Zakona o gospodarskih družbah² (ZGD-1). Zato je slovenski zakonodajalec postavljen pred dilemo – posodobiti pravno ureditev katere od omenjenih pravnoorganizacijskih oblik gospodarske družbe ali uvesti novo pravnoorganizacijsko obliko. Pri tem se kot najustreznejša kaže ideja o spremembah in dopolnitvah pravne ureditve d. o. o.,³ ki pa s poslovnega vidika zagonskih podjetij naj ne bi bila dovolj privlačna. Prav tako pa tudi njihov interes po zbiranju lastnega kapitala na trgu tako zelo odstopa od temeljnih značilnosti d. o. o., da bi morda vendarle kazalo uveljaviti novo pravnoorganizacijsko obliko družbe, kot so to storili Francozi, Slovaki, Poljaki⁴ in Avstrijci.⁵

Slovenija torej še zdaj stopa na pot doseganja konkurenčnejšega pravnega reda za uresničevanje podjetniških zamisli, medtem ko se druge države članice EU že dalj časa ukvarjajo z implementacijo poslovno privlačnejših pravnih rešitev. Predvsem so se države v zadnjih letih uklanjale pritisku po nižanju zneska osnovnega kapitala⁶ ali celo odpravi tega varstvenega mehanizma,⁷ po drugi strani pa so težile k sproščanju mobilnosti družb, h kateri jih je silila sodna praksa Sodišča EU o svobodi ustanavljanja ter navsezadnje prenos Direktive (EU) 2019/2121 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2019 o spremembi Direktive (EU) 2017/1132 glede čezmejnih preoblikovanj, združitvev in delitev⁸ (Mobilnostna direktiva).

Nemci so zahtevi po vplačilu visokega minimalnega zneska osnovnega kapitala (25.000 evrov) ob ustanovitvi GmbH (Gesellschaft mit beschränkter Haftung – nemška različica d. o. o.) in še nekaterim drugim zahtevam popustili že z uveljavitvijo Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen⁹ (MoMiG; Zakon o posodobitvi prava d. o. o. in boju proti zlorabam) z dne 1. 11. 2008. Vpeljali so namreč novo (posebno) različico GmbH, tj. podjetniško družbo (nem. Unternehmergeellschaft – UG), imenovano tudi »mini

² Uradni list RS, št. 42/06, 60/06 – popr., 26/07 – ZSDU-B, 33/07 – ZSReg-B, 67/07-ZTFI, 10/08, 68/08, 42/09, 33/11, 91/11, 100/11 – Skl. US, 32/12, 57/12, 44/13 – Odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZintPK-C, 175/20, 18/21, 75/23, 102/2024, 77/2025.

³ Prelič in Prostor, 2025, str. V–VI.

⁴ Podgorelec, 2025, str. 253–256.

⁵ Gl. podrobno o tem Podgorelec in Prelič, 2025, str. 5–31. Kljub temu je ta rešitev že v predmet kritike v avstrijski in naši pravni teoriji. Gl. Kalss, 2023, str. 1437–1438; Podgorelec, 2025, str. 242.

⁶ Med njimi npr. Nemčija, Francija, Danska. Podgorelec, 2025, str. 242–243.

⁷ Prav tam, str. 244.

⁸ UL L 321, 12. 12. 2019, str. 1–4. Pri nas je bila implementirana z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1L), Uradni list RS, št. 75/23. Več o tem gl. Prelič in Prostor, 2024, str. 122–235.

⁹ BGBl. I 2008, Nr. 48 vom 28. 10. 2008, S. 2026.

GmbH«. Ideja je v tem, da predstavlja nekakšno vstopno različico GmbH.¹⁰ Podgorelec pojasnjuje, da je v prvih dveh mesecih od uveljavitve MoMiG, ki je dopustil ustanavljanje tovrstnih družb, le približno 25 % UG izkoristilo možnost ustanovitve z osnovnim kapitalom v višini med 1 in 99 evri.¹¹ V nemškem trgovinskem registru (nem. Handelsregister) je po podatkih za leto 2023 79 % vseh družb registriranih kot GmbH, od tega je 9,5 % UG.¹²

Slovenija s posodabljanjem ureditve prava kapitalskih družb nekoliko zaostaja. Vrsto preteklih let bi bil ključni motiv za spremembo v nižanju minimalnega zneska za ustanovitev najpogostejše pravnoorganizacijske oblike družbe (tj. d.o.o.), a po drugi strani je znesek osnovnega kapitala d. o. o. primerjalno gledano že vse od sprejetja Zakona o gospodarskih družbah¹³ (ZGD) določen relativno nizko.¹⁴ Pa vendar je tudi sedaj – od leta 2006, tj. od uveljavitve Zakona od gospodarskih družbah (ZGD-1)¹⁵ – uveljavljen znesek, tj. 7.500 evrov, v konkurenčni tekmi pravnih ureditev d. o. o. dojet kot previsok. V nadaljevanju je obravnavan ključni doprinos nemške podjetniške družbe (v nadaljevanju tudi UG), tj. možnost ustanovitve družbe (vstopa na podjetniški trg) brez osebne odgovornosti za njene obveznosti z zgolj enim evrom osnovnega vložka. Model UG je npr. povzela Hrvaška¹⁶ in s tem v primerjavi z nami močno povečala atraktivnost hrvaškega poslovnega okolja. Z namenom ovrednotenja možnosti prenosa te inovacije tudi v naš nacionalni pravni red je treba raziskati, kako deluje UG, za delovanje katere je treba obravnavati tako pravno ureditev UG kot tudi nemške GmbH. Celovito pravno ureditev UG je treba primerjati s pravno ureditvijo naše d. o. o. V nadaljevanju so v drugem razdelku najprej pojasnjeni razlogi za nemško ureditev GmbH, v tretjem razdelku sta obravnavana postopek ustanovitve in kapitalska struktura UG, pojasnjena je tudi njena upravljavska struktura v četrtem poglavju. Nato so v petem razdelku obravnavane spremembe v sestavi družbenikov UG ter oblike povečanja in

¹⁰ Danko, 2011, str. 620.

¹¹ Podgorelec, 2009, str. 551, ki povzema Bayer, Hoffmann, Die Unternehmergeellschaft (haftungsbeschränkt) des MoMiG zum 1. 1. 2009 – eine erste Bilanz, GmbH-Rundschau, 3/2009, str. 124.

¹² <https://listflix.de/unternehmen/statistiken/#:~:text=Anzahl%20GmbHs%20in%20Deutschland%3A%20Die,%E2%80%9Ekleine%20Form%E2%80%9C%20der%20GmbH> (2. 3. 2025). Gelter ugotavlja, da je imela vpeljava UG manjši učinek na število Ltd. v Nemčiji; na zmanjšanje števila Ltd. po letu 2006 so namreč vplivale tudi okoliščine v Združenem kraljestvu. Gelter (2019), str. 484–486.

¹³ Uradni list RS, št. 30/93.

¹⁴ Tj. 1.500.000 tolarjev (prvi odstavek 410. člena ZGD), torej 6.259,39 evrov.

¹⁵ Uradni list RS, št. 42/06.

¹⁶ Gl. jednostavni d. o. o. (j. d. o. o.) v 390.a členu Zakona o trgovačkim društvima (ZTD), Narodne novine, br. 111/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 125/11., 152/11., 111/12., 68/13., 110/15., 40/19., 34/22., 114/22., 18/23., 130/23., 136/24.

zmanjšanja osnovnega kapitala UG v šestem razdelku. V zaključku so podane ugotovitve, katere potrebe slovenske poslovne prakse bi bilo mogoče nasloviti z instituti raziskovane pravnoorganizacijske oblike in katere rešitve tega nemškega modela bi kazalo vpeljati v naš pravni red. Pri tem je podana tudi ocena, ali bi bilo to bolj smiselno ob posodabljanju pravne ureditve d. o. o. ali ob vpeljavi nove pravnoorganizacijske oblike družbe.

2 Povod za spremembo nemške pravne ureditve d. o. o.

Nemčija je država, ki slovi kot ena največjih izvoznic svojega prava, kar nedvomno velja tudi za ureditev družbe z omejeno odgovornostjo. To pravnoorganizacijsko obliko so namreč oblikovali nemški pravni strokovnjaki, danes pa jo po tem zgledu poznajo vse kontinentalne evropske države.¹⁷ V Nemčiji je urejena z Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung¹⁸ (GmbHG; Zakon o družbah z omejeno odgovornostjo), ki je bil sprejet aprila leta 1892.¹⁹ Po nemški ureditvi se je pri urejanju d. o. o. zgledoval tudi slovenski zakonodajalec.²⁰ Po odločitvi Sodišča EU v zadevi *Centros*,²¹ pa tudi *Überseering*²² in *Inspire Art*,²³ je na nemških tleh skladno s svobodo ustanovitve po pravu EU svoje podjetniške zamisli uresničevalo vedno več družb, ustanovljenih kot Ltd. »Limited«, kar označuje angleško private limited company. To so zasebne družbe z omejeno odgovornostjo po pravu Združenega kraljestva, ustanovljene skladno z Companies Act 2006, c 46²⁴ (Zakon o družbah iz leta 2006). Ustanovijo se lahko brez vplačila začetnega kapitala, kar je velika prednost pred nemško GmbH, ki se lahko ustanovi z minimalnim osnovnim kapitalom 25.000 evrov (prvi odstavek par. 5 GmbHG). V Nemčiji je bilo zato ustanavljanje te pravnoorganizacijske oblike podvrženo velikemu pritisku. Sodišče EU je namreč v zadevi *Centros* odločilo, da se lahko gospodarska družba ustanovi v eni državi članici in potem v celoti posluje prek podružnice v drugi državi

¹⁷ Ivanjko v Ivanjko, Kocbek in Prelič (ur.), 2009, str. 869.

¹⁸ Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 4123-1, veröffentlichten bereinigten Fassung, nazadnje spremenjen z 21. členom zakona z dne 23. oktobra 2024 (BGBl. 2024 I Nr. 323).

¹⁹ Gl. <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/BJNR004770892.html> (obiskano: 8. 6. 2025).

²⁰ Ivanjko v Ivanjko, Kocbek in Prelič (ur.), 2009, str. 869.

²¹ Zadeva C-212/97, Centros Ltd v Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, ECLI:EU:C:1998:380.

²² Zadeva C-208/00, Überseering BV v Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC), ECLI:EU:C:2002:632.

²³ Zadeva C-167/01, Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam v Inspire Art Ltd, ECLI:EU:C:2003:512.

²⁴ Gl. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents> (obiskano: 8. 6. 2025).

članici.²⁵ Zavrnitev vpisa podružnice v ciljni državi članici (npr. v Nemčiji – op. a.) bi namreč družbam s statutarnim sedežem v drugi državi članici (npr. v Združenem kraljestvu – op. a.) onemogočala izvrševanje pravice do prostega ustanavljanja v skladu z 49. in 54. členom Pogodbe o delovanju EU.²⁶ Če državljan države članice ustanovi družbo v drugi državi članici, ker je po njegovem mnenju pravo te države članice manj restriktivno, in nato ustanovi podružnico v državi članici, v kateri ima namen opravljati dejavnost, to samo po sebi ne pomeni zlorabe pravice do prostega ustanavljanja.²⁷ Sodišče EU je tako v zadevi *Centros* ob sklicevanju na svojo odločitev v zadevi *Segers*²⁸ pojasnilo, da ne gre za zlorabo pravice do prostega ustanavljanja, če družba v matični državi članici ne opravlja nobene dejavnosti, temveč jo opravlja zgolj v državi članici gostiteljici, kjer je registrirala podružnico.²⁹

Široka – pa vendar glede na idejne zasnove – pravilna razlaga svobode ustanovitve po pravu EU je bila torej vzrok, da so nemški podjetniki ustanavljali angleške Ltd. in prek njihovih podružnic v celoti poslovali v Nemčiji. Angleška Ltd. je služila kot substitut nemški GmbH, čeprav se pravnoorganizacijski obliki razlikujeta v njunih bistvenih izhodiščih. GmbH je namreč oblikovana posebej za potrebe majhnih in srednje velikih podjetij, medtem ko je Ltd. le posebna oblika družbe, ki je v veliki meri podvržena enakim pravilom kot javne družbe.³⁰ Pojav je bil nesprejemljiv in ni bilo videti druge rešitve, kot da Nemci ureditev svoje GmbH naredijo privlačnejšo.³¹ Sodišče EU je torej z odločitvami v zgoraj omenjenih zadevah dopustilo konkurenco pravnih sistemov držav članic EU in glede na val sprememb nacionalnih pravnih ureditev v EU morda s tem povzročilo t. i. bitko do dna (ang. race to the bottom). V tem primeru gre za negativne učinke konkurence med pravnimi sistemi, ki povzroča nižanje varovalnih standardov na vseh ravneh delovanja družbe. Primer opuščanja ali sproščanja kavtel je prav v ukinitvi osnovnega kapitala ali nižanju zneska osnovnega kapitala kot zagonskega kapitala družbi. A po drugi strani bi lahko dopuščanje konkurence pravnih redov v čim širši obliki privedlo tudi do večje

²⁵ V stonitvenem sektorju lahko deluje celo neposredno (brez podružnice). Knez in Prostor v Kocbek (ur.), 2014, str. 770.

²⁶ UL C 83, 30. 3. 2010, str. 47. Takrat še 52. in 58. člen Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (UL C 325, 24. 12. 2002, str. 33; PES). Gl. tudi zadeva *Centros*, tč. 21 in 30.

²⁷ Zadeva *Centros*, tč. 27.

²⁸ Zadeva 79/85, D. H. M. Segers proti Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor Bank, ECLI:EU:C:1986:308. Več o teh zadevah gl. pri Prostor, 2018, str. 786–803.

²⁹ Zadeva *Centros*, tč. 29.

³⁰ Noack in Beurskens, 2008, str. 99.

³¹ Predvsem se z novo ureditvijo želi doseči večja konkurenčnost GmbH v primerjavi s tujimi pravnoorganizacijskimi oblikami, zlasti angleško Ltd. Tako Ivanc in Kečmah, 2010, str. 268.

ekonomske učinkovitosti na notranjem trgu, kot bi jo bilo sicer mogoče doseči s harmonizacijo ureditev držav članic.³² Primer takšne rešitve bi lahko bilo dopuščanje manjšim in notranje avtonomno organiziranim družbam, da lastna sredstva zbirajo od množic. Med drugimi so skušale privlačnejšo pravno ureditev doseči Francija, Italija, Hrvaška, Nemčija, Avstrija, Belgija in Danska.³³

3 Postopek ustanovitve in kapitalska struktura podjetniške družbe (UG)

V Nemčiji se lahko že vrsto let GmbH ustanovi z nižjim zneskom od zakonsko določenega minimalnega osnovnega kapitala, vendar mora v skladu s par. 5a GmbHG v tem primeru izpolnjevati nekaj pogojev. Prvi je uporaba oznake »podjetniška družba (omejena odgovornost)« ali »UG (omejena odgovornost)«³⁴ v poslovanju. Najnižji znesek vplačila je lahko en evro, a mora biti nominalni znesek vsakega poslovnega deleža izražen v celotnem evru (drugi odstavek par. 5 GmbHG).³⁵ To je hkrati tudi minimalni znesek, ki mora biti vplačan ob registraciji. Sicer za GmbH velja drugače. Če jo ustanavljamo z denarnimi vložki, mora biti za vsak poslovni delež pred registracijo družbe vplačana četrtnina nominalnega zneska (drugi odstavek par. 7 GmbHG). To bi pomenilo, da je mogoče GmbH ustanoviti zgolj z (denarnim) vložkom v višini 6.250 evrov (kar bi bilo manj kot po naši ureditvi), a to ne drži, saj je treba v osnovni kapital vplačati vsaj toliko, da je skupni znesek vplačanih denarnih vložkov in skupni nominalni znesek poslovnih deležev, za katere je treba zagotoviti stvarne vložke, enak polovici minimalnega osnovnega kapitala po prvem odstavku par. 5 GmbHG, tj. 12.500 evrov (prav tako določeno v drugem odstavku par. 7 GmbHG).

Za GmbH je torej treba zbrati najmanj 12.500 evrov začetnega kapitala, ki ga je treba ob njeni ustanovitvi vnesti v osnovni kapital, medtem ko je UG dopustno ustanoviti z enim evrom osnovnega kapitala. Nominalni znesek poslovnega deleža je najmanj en evro – omejitev je deljivost z ena. Poslovni delež se torej v Nemčiji izrazi v evrih (ne kot pri nas v odstotkih).³⁶ Ob ustanovitvi lahko družbenik – za razliko od

³² Deakin, 1999, str. 231–232.

³³ Gl. več pri Podgorelec, 2025, str. 241–245.

³⁴ Unternehmersgesellschaft (Haftungsbeschränkt) ali UG (Haftungsbeschränkt).

³⁵ Minimalni znesek osnovnega vložka je pri nas trenutno 50 evrov (prvi odstavek 475. člena ZGD-1).

³⁶ Prim. drugi odstavek 471. člena ZGD-1.

slovenske ureditve³⁷ – prevzame tudi več poslovnih deležev (drugi odstavek par. 5 GmbHG). Vendar pa ne ostane pri tem, saj mora UG poleg razkritja v firmi upoštevati tudi nekatere dodatne kavtele. Za začetek UG ni mogoče ustanoviti s stvarnim vložkom,³⁸ denarni vložek pa mora biti ob predlogu za ustanovitev vplačan v celoti (drugi odstavek par. 5a GmbHG). Smisel prepovedi stvarnega vložka je v pospešitvi postopka ustanavljanja.³⁹ Privilegij znižanja minimalnega zneska osnovnega kapitala upraviči zahteva po vsakoletni dotaciji četrtnine dobička v zakonske rezerve (zmanjšanega za morebitno preneseno izgubo).⁴⁰ Ta obveznost velja, vse dokler družba ne poveča osnovnega kapitala na najmanj 25.000 evrov, kolikor znaša najnižji znesek osnovnega kapitala GmbH (peti odstavek par. 5a GmbHG). Družba pa lahko ohrani poimenovanje družbe – UG.

Tako kot za GmbH posledično tudi za UG ne velja omejitev števila družbenikov, kot je to določeno za našo d. o. o., ki lahko ima več kot 50 družbenikov samo z dovoljenjem ministra, pristojnega za gospodarstvo (473. člen ZGD-1). Posebnost v primerjavi s splošno ureditvijo za GmbH⁴¹ pa je še v tem, da je treba že v primeru grozeče insolventnosti (ne šele ob nastopu stanja insolventnosti) takoj sklicati skupščino družbenikov (četrti odstavek par. 5a GmbHG).

V Nemčiji se lahko GmbH – s tem pa tudi UG – ustanovi na podlagi notarsko overjene družbene pogodbe (nem. notarielle Form) (prvi odstavek par. 2 GmbHG), pa tudi po poenostavljenem postopku, in sicer z uporabo t. i. vzorčnega zapisnika (nem. Musterprotokoll) (prvi (a) odstavek par. 2 GmbHG). Vzorčni zapisnik je določen kot priloga 1 zakona, vendar ga je mogoče uporabiti samo za primere, če ima družba največ tri družbenike in enega poslovodjo. V tem primeru družbena pogodba ne sme v ničemer odstopati od zakonskih določb, prav tako v družbo (kot že pojasnjeno) ni dopustno vložiti stvarnega vložka (za UG tudi drugi odstavek par. 5a GmbHG). Vzorčni zapisnik služi tudi kot seznam družbenikov (o tem več spodaj,

³⁷ Prim. prav tam.

³⁸ Določba v družbeni pogodbi, ki krši to prepoved, je nična. Paura v Ulmer, Habersack in Löbbe (ur.), 2013, par. 5a, r. št. 37.

³⁹ Prav tam, r. št. 63.

⁴⁰ Te rezerve se lahko uporabijo: (1) za namene par. 57c GmbHG (povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe), (2) za izravnavo letnega primanjkljaja, če ni pokrit s prenesenim dobičkom, in (3) za poravnavo prenesene izgube, če je ni mogoče pokriti z letnim presežkom (tretji odstavek par. 5a GmbHG). Kot pojasnjuje Podgorelec, je ob tem treba upoštevati, da zakonske in kapitalске rezerve po GmbHG za razliko od naše ureditve sicer niso vezane. Vezano je torej le premoženje v višini osnovnega kapitala in v primeru UG zakonske rezerve. Podgorelec, 2009, str. 567.

⁴¹ Tretji odstavek par. 49 GmbHG namreč določa, da je treba skupščino sklicati nemudoma, če letna bilanca stanja ali bilanca stanja, pripravljena med poslovnim letom, pokaže, da je bila izgubljena polovica osnovnega kapitala (kar pomeni že stanje insolventnosti, ne le grozeče insolventnosti – op. a.).

v petem razdelku), glede vsega ostalega pa se za vzorčni zapisnik smiselno uporabljajo določbe GmbHG o družbeni pogodbi (prvi (a) odstavek par. 2 GmbHG). To tudi pomeni, da mora biti vzorčni zapisnik v notarskem zapisniku (nem. notariell Beurkunden).⁴² Naša pravna ureditev je torej ugodnejša, saj poenostavljeni postopek ustanovitve d. o. o. prek posebnega obrazca pogojuje le z overjenimi podpisi vseh družbenikov (prvi odstavek 474. člena ZGD-1), kar ne predpostavlja vloge notarja. Podpis se lahko namreč overi tudi na upravni enoti ali na SPOT točki (»slovenska poslovna točka«, nekdanja točka VEM – »vse na enem mestu«).⁴³ Prav tako uporaba obrazca ni omejena na tri družbenike. Seveda pa tudi za našo ureditev velja predpostavka, da so družbeniki razmerja v družbi uredili na način, kot ga predvideva zakonska ureditev (od katere v obrazcu ne morejo odstopiti).

Tako kot predvideva naša ureditev po noveli ZGD-1L, v katero je prenesena Direktiva (EU) 2019/1151 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o spremembi Direktive (EU) 2017/1132 glede uporabe digitalnih orodij in postopkov na področju prava družb⁴⁴ (Digitalizacijska direktiva), je lahko tudi družbena pogodba GmbH sestavljena z uporabo videoelektronskih sredstev kot elektronski notarski zapis (prvi stavek tretjega odstavka par. 2 GmbHG) ali na posebnem elektronskem obrazcu (predzadnji stavek tretjega odstavka par. 2 GmbHG).⁴⁵ V primeru notarskega zapisa z uporabo videokomunikacije za podpis zadostujejo kvalificirani elektronski podpisi družbenikov, ki sodelujejo pri notarskem zapisu z uporabo videokomunikacije (drugi stavek tretjega odstavka par. 2 GmbHG). Enoosebna GmbH – s tem pa tudi UG – se po obrazcu prek videoelektronskih sredstev sklene prek obrazca v prilogi 2 GmbHG (Musterprotokoll für die Gründung einer Einpersonengesellschaft mittels Videokommunikation). Prav tako lahko družbeno pogodbo ali obrazec družbene pogodbe za katerega od družbenikov podpiše pooblaščenec, če je predloženo družbenikovo pooblastilo. To mora biti notarsko overjeno ali overjeno (nem. notariell errichteten oder beglaubigten Vollmacht; drugi odstavek par. 2 GmbHG).⁴⁶ Tudi za notarsko overitev pooblastila

⁴² Ulmer in Löbbe v Ulmer, Habersack in Löbbe (ur.), 2013, par. 2, r. št. 99.

⁴³ Podgorelec, 2009, str. 555.

⁴⁴ UL L 186, 11. 7. 2019, str. 80–104.

⁴⁵ Prim. drugi in tretji odstavek 474. člena ZGD-1.

⁴⁶ Prim. četrti odstavek 474. člena ZGD-1.

se lahko uporabijo videoelektronska sredstva (drugi odstavek in tretji stavek tretjega odstavka par. 2 GmbHG),⁴⁷ da družbenikom ni treba k notarju.

Pred uveljavitvijo MoMiG je za določitev sedeža družbe veljalo smiselno enako, kot je še danes določeno za slovenske družbe v prvem odstavku 30. člena ZGD-1. V skladu s sedaj črtanim drugim odstavkom par. 4a GmbHG je morala družba s sedežem v Nemčiji kot sedež v družbeni pogodbi določiti kraj, v katerem ima družba podjetje, ali kraj, kjer se nahaja poslovanje GmbH, ali kjer se družba upravlja. Zdaj je v par. 4a GmbHG določeno le še, da družba kot sedež v družbeni pogodbi navede kraj znotraj Nemčije, kar posledično pomeni, da je lahko dejanski sedež (poslovanje ali tudi bistveni del dejavnosti) podjetniške družbe (in tudi GmbH) drugje – v drugi državi.⁴⁸ Z MoMiG je bilo poudarjeno, da mora biti kot sedež družbe določen kraj v Nemčiji, v četrti odstavku par. 8 GmbHG pa je bila dodana zahteva, da je treba v register prijaviti tudi poslovni naslov družbe.⁴⁹ Za zdaj ni pričakovati, da bi se v Sloveniji posebej posvečali morebitni spremembi 29. in 30. člena ZGD-1. Navsezadnje ni videti, da bi prenos dejanskega sedeža slovenske družbe izven meja Slovenije v praksi povzročil kakršne koli težave.⁵⁰

4 Upravljalvska struktura podjetniške družbe (UG)

Upravljalvska struktura GmbH – s tem pa tudi UG – oz. organska sestava UG je urejena primerljivo naši ureditvi v d. o. o. Skupščina družbenikov (par. 48 GmbHG) je hierarhično najvišji organ, ki oblikuje voljo družbe. Družba mora imeti vsaj enega poslovodjo (par. 6 GmbHG) in lahko oblikuje nadzorni svet (par. 52 GmbHG). V GmbH je treba oblikovati nadzorni svet, če ima družba več kot 500 zaposlenih.⁵¹ Če se nadzorni svet imenuje v skladu z Drittelbeteiligungsgesetz (Zakon o tretjinski udeležbi),⁵² skupščina družbenikov določi cilje glede deleža žensk v nadzornem svetu in med člani uprave, razen če to nalogo prenese na nadzorni svet. Če se

⁴⁷ Prim. peti odstavek 474. člena ZGD-1.

⁴⁸ Tako tudi Podgorelec, 2009, str. 564.

⁴⁹ Tako tudi pri nas, prim. drugi odstavek 29. člena ZGD-1.

⁵⁰ Gl. več pri Weingerl, 2017, str. 71–100.

⁵¹ Tretja točka prvega odstavka par. 1 Drittelbeteiligungsgesetz vom 18. Mai 2004 (BGBl. I S. 974), nazadnje spremenjen z 21. členom zakona z dne 7. avgusta 2021 (BGBl. I S. 3311). Pravni položaj predstavnikov zaposlenih v organih družbe pri nas ureja Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU), Uradni list RS, št. 42/07 – UPB in 45/08.

⁵² Gl. prejšnjo op.

nadzorni svet imenuje v skladu z Mitbestimmungsgesetz (Zakon o soodločanju),⁵³ Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer in den Aufsichtsräten und Vorständen der Unternehmen des Bergbaus und der Eisen und Stahl erzeugenden Industrie (Zakon o soodločanju v rudarstvu ter proizvodnji železa in jekla)⁵⁴ ali Gesetz zur Ergänzung des Gesetzes über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer in den Aufsichtsräten und Vorständen der Unternehmen des Bergbaus und der Eisen und Stahl erzeugenden Industrie (Dopolnilni zakon o soodločanju v nadzornih svetih in upravah družb v rudarski in železarski industriji),⁵⁵ nadzorni svet določi cilje glede deleža žensk v nadzornem svetu in med člani uprave. Ciljne številke morajo opisovati želeni delež žensk v zadevnem odboru kot celoti in, če so navedene v odstotkih, morajo ustrezati polnemu številu oseb. Če je za nadzorni svet ali med izvršnimi direktorji določen ničelni cilj, mora biti ta odločitev jasno in razumljivo utemeljena. V utemeljitvi morajo biti podrobno navedeni razlogi, na katerih temelji odločitev. Če je delež žensk ob določitvi ciljnih vrednosti nižji od 30 %, ciljne vrednosti ne smejo biti več nižje od doseženega deleža v posameznem primeru. Hkrati je treba določiti roke za doseganje ciljnih vrednosti, ki ne smejo biti daljši od petih let (drugi odstavek par. 52 GmbHG). Pri nas je t. i. »ženske kvote« v organih vodenja in nadzora družbe uveljavil Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah⁵⁶ (ZGD-1M), vendar samo za delniške družbe.⁵⁷ Nadzorni svet pa je praviloma obvezno oblikovati samo v d. o. o., ki je subjekt javnega interesa.⁵⁸ Te ureditve pri nas ne kaže zaostriti na račun avtonomije volje družbenikov d. o. o., saj bi jih to odvrčalo od ustanovitve d. o. o. v Sloveniji.

Odločitve družbenikov UG (in tudi GmbH) se sprejemajo na skupščinah. Skupščine lahko potekajo tudi po telefonu ali videokomunikaciji, če tako odločijo vsi družbeniki v pisni obliki.⁵⁹ Skupščine ni treba organizirati, če se vsi družbeniki v

⁵³ Mitbestimmungsgesetz vom 4. Mai 1976 (BGBl. I S. 1153), nazadnje spremenjen s 17. členom zakona z dne 7. avgusta 2021 (BGBl. I S. 3311).

⁵⁴ Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer in den Aufsichtsräten und Vorständen der Unternehmen des Bergbaus und der Eisen und Stahl erzeugenden Industrie in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 801-2, veröffentlichten bereinigten Fassung, nazadnje spremenjen z 14. členom zakona z dne 7. avgusta 2021 (BGBl. I S. 3311).

⁵⁵ Gesetz zur Ergänzung des Gesetzes über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer in den Aufsichtsräten und Vorständen der Unternehmen des Bergbaus und der Eisen und Stahl erzeugenden Industrie in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 801-3, veröffentlichten bereinigten Fassung, nazadnje spremenjen s 15. členom zakona z dne 7. avgusta 2021 (BGBl. I S. 3311).

⁵⁶ Uradni list RS, št. 102/2024.

⁵⁷ Gl. 254.a do 254.f člen ZGD-1.

⁵⁸ Podrobneje osmi odstavek 3. člena, drugi odstavek 514. člena in drugi odstavek 514.a člena ZGD-1.

⁵⁹ Tako tudi prvi odstavek 507. člena ZGD-1 (po noveli ZGD-1L).

pisni obliki strinjajo z odločitvijo, ki jo je treba sprejeti, ali z glasovanjem v pisni obliki. Če gre za enoosebno GmbH, mora edini družbenik takoj po sprejetju sklepa sestaviti in podpisati zapisnik (par. 48 GmbHG).

Za skupščinske sklepe GmbH torej ni predpisana oblika, razen če gre za posebno vsebino skupščinskega sklepa, in sicer se za spremembo družbene pogodbe, ki je sprejeta z ustrezno večino, zahteva oblika notarskega zapisa (nem. notarielle Beurkundung) (tretji odstavek par. 53 GmbHG). Za sklep je potrebna večina treh četrtin oddanih glasov (pri nas treh četrtin glasov vseh družbenikov; prim. prvi odstavek 516. člena ZGD-1). Družbena pogodba lahko (tako pri nas kot v Nemčiji) določi tudi druge zahteve (drugi odstavek par. 53 GmbHG). Če je sprememba družbene pogodbe sprejeta soglasno, velja milejša zahteva po obličnosti, in sicer je lahko sprememba družbene pogodbe sestavljena z uporabo videoelektronskih sredstev kot elektronski notarski zapis (prvi stavek tretjega odstavka par. 2 GmbHG). V tem primeru se izjave družbenikov notarsko overijo s pomočjo video komunikacije in vključijo v elektronski notarski zapis. Notar mora ob registraciji in vpisu sprememb družbene pogodbe potrditi (nem. Bescheinigung eines Notars), da spremenjene določbe družbene pogodbe ustrezajo sklepu o njeni spremembi in da nespremenjene določbe ustrezajo zadnjemu celotnemu besedilu družbene pogodbe, ki je bilo predloženo registru (prvi odstavek par. 54 GmbHG).

5 Spremembe v sestavi družbenikov podjetniške družbe

Tako kot pri nas (po 481. členu ZGD-1) se lahko poslovni deleži tudi v Nemčiji prenašajo in podedujejo (prvi odstavek par. 15 GmbHG). Če družbenik k svojemu obstoječemu poslovnemu deležu pridobi dodatni ali nov poslovni delež (velja torej tudi pri povečanju osnovnega kapitala z vložki),⁶⁰ vsi ti poslovni deleži ohranijo svojo samostojnost (drugi odstavek par. 15 GmbHG).⁶¹ Tudi v Nemčiji mora biti pogodba o prenosu poslovnega deleža sklenjena v notarski obliki (nem. notarielle Form) (tretji odstavek par. 15 GmbHG). V notarski obliki mora biti sklenjena tudi pogodba, ki družbenika zavezuje k odsvojitvi poslovnega deleža (zavezovalni posel). Čeprav ta obličnost ni upoštevana, je obligacijska pogodba (zavezovalni posel) veljavno sklenjena, če je pogodba o prenosu poslovnega deleža (razpolagalni posel) sklenjena v notarski obliki (četrti odstavek par. 15 GmbHG).

⁶⁰ Tretji odstavek par. 55 GmbHG.

⁶¹ Prim. drugi odstavek 481. člena ZGD-1.

Za delitev poslovnih deležev (npr. zaradi prenosa dela poslovnega deleža) se pri nas zahteva odločitev skupščine družbenikov (505. člen ZGD-1), primerljiva določba (par. 17) GmbHG pa je bila z MoMiG črtana. Odločitev skupščine je lahko nepotrebna ovira pri odsvojitvi dela poslovnega deleža. Če so poslovni deleži v družbi prosto prenosljivi, bi bilo tudi pri nas treba dopuščati delitev deleža in prosto prenosljivost le dela poslovnega deleža.

Družbena pogodba lahko kot pogoj za prenos poslovnega deleža predpostavlja soglasje družbe (vinkulirani poslovni deleži) (peti odstavek par. 15 GmbHG), prav tako je lahko z družbeno pogodbo določena predkupna pravica družbenikov za nakup poslovnega deleža – ta v Nemčiji niti z namenom varstva članske strukture v družbi (kot to velja pri nas)⁶² ni zakonsko predvidena.

Povsem drugače kot pri nas v Nemčiji deluje tudi režim vodenja evidence družbenikov in njihovih poslovnih deležev. Medtem ko se družbeniki d. o. o. pri nas vpisujejo v sodni register,⁶³ se družbeniki UG (pa tudi GmbH) v Nemčiji vpisujejo v seznam družbenikov, ki se registru samo predloži in je potem javno dostopen vsem, ne glede na izkazani pravni interes.⁶⁴ Seznam družbenikov ureja par. 40 GmbHG, ki določa obveznost poslovodje ali notarja, da registru takoj ob spremembi družbenika ali njegove kapitalске udeležbe v družbi predloži spremenjeni seznam družbenikov (prvi in drugi odstavek par. 40 GmbHG). Ker pri pravno-poslovnem prenosu poslovnega deleža vedno sodeluje notar, mora ta tudi prijaviti spremembo družbenikov v register.⁶⁵ Vsaka sprememba seznama družbenikov, ki jo prijavi poslovodstvo, se izvede na podlagi obvestila in dokazila (prvi odstavek par. 40 GmbHG). Posebej je določena tudi odgovornost članov poslovodstva, ki kršijo dolžnost prijave spremenjenega seznama družbenikov v register, in sicer solidarno odgovarjajo tistim družbenikom, katerih kapitalška udeležba se je spremenila, in upnikom družbe za nastalo škodo (tretji odstavek par. 40 GmbHG). Notarjeva odgovornost je določena v specialnih predpisih.

⁶² Prim. četrty odstavek 481. člena ZGD-1. Gl. tudi VSRS sodbo III Ips 1/2024, ECLI:SI:VSRS:2025:III.IPS.1.2024.

⁶³ Več o tem Plavšak, 2016; Bernard, 2021; Prostor, 2022.

⁶⁴ Podgorelec, 2009, str. 558.

⁶⁵ Prav tam.

Takoj po uveljavitvi vsake spremembe v osebi družbenikov ali obsegu njihove kapitalске udeležbe morajo torej poslovodje predložiti registru seznam družbenikov, ki ga podpišejo (lahko tudi s kvalificiranim elektronskim podpisom). Iz seznama morajo biti razvidni podatki o družbenikih, nominalni zneski in tekoče številke poslovnih deležev vsakega od družbenikov ter ustrezen odstotni delež v osnovnem kapitalu, ki ga predstavlja nominalni znesek vsakega poslovnega deleža. Če je pri prenosu poslovnega deleža sodeloval notar, mora ta v register predložiti spremembo v družbenikih ali obsegu njihove kapitalске udeležbe na seznamu družbenikov; seznam mora podpisati (lahko z elektronskim kvalificiranim podpisom). Spremenjeni seznam družbenikov se predloži registru, prepis pa mora notar poslati družbi. Priloženo mora biti tudi potrdilo notarja, da spremenjeni vpisi ustrezajo spremembam, pri katerih je sodeloval, in da drugi vpisi ustrezajo vsebini zadnjega seznama družbenikov, vpisanega v register. Če ima družbenik več poslovnih deležev, mora biti na seznamu družbenikov ločeno navedena tudi njegova skupna kapitalska udeležba v osnovnem kapitalu v odstotkih (par. 40 GmbHG).

Seznam družbenikov ima poseben pravni učinek. V razmerju do družbe se namreč kot imetniki poslovnega deleža štejejo samo osebe, vpisane na seznam družbenikov, ki je predložen v register (prvi odstavek par. 16 GmbHG). Osebe s seznama družbenikov so torej upravičene uresničevati korporacijske pravice v družbi. Pridobitelj poslovnega deleža skupaj z odsvojiteljem odgovarja za obveznosti iz poslovnega deleža glede katerih je v zamudi v trenutku, od katerega se pridobitelj šteje za imetnika poslovnega deleža v razmerju do družbe (drugi odstavek par. 16 GmbHG).

Zelo pomembna je v Nemčiji tudi pravna ureditev dobroverne pridobitve poslovnega deleža. Pridobitelj lahko veljavno pridobi poslovni delež s pravnim poslom od nepooblaščne osebe (»nelastnika«), če je odsvojitelj vpisan kot imetnik poslovnega deleža na seznamu družbenikov, predloženem v poslovnem registru. Vendar pa to ne velja, če je bil seznam v času pridobitve v zvezi s poslovnim deležem nepravilen manj kot tri leta in za nepravilnost ni odgovoren upravičenec. Pridobitev v dobri veri tudi ni mogoča, če pridobitelj ve, da odsvojitelj ni upravičen odsvojiti poslovnega deleža, ali če s to okoliščino ni seznanjen zaradi hude malomarnosti ali če je bil na seznam podan ugovor (tretji odstavek par. 16 GmbHG).⁶⁶ *Podgorelec*

⁶⁶ Več prav tam, str. 558–559.

pojasnjuje, da je po našem pravu že zdaj mogoča dobroverna pridobitev poslovnega deleža od tistega, ki je vpisan v sodni register, in sicer zaradi načela zaupanja v podatke v javni knjigi.⁶⁷ Drugače pa pojasnjuje *Plavšakova*. ZGD-1 in Zakon o sodnem registru⁶⁸ (ZSReg) ne vsebujeta pravnih pravil, ki bi urejala pridobitev poslovnega deleža od osebe, ki ni njegov resnični imetnik. Zato domneva imetništva poslovnega deleža po prvem odstavku 482. člena ZGD-1 nima enakega pomena kot domneva lastninske pravice po prvem odstavku 11. člena Stvarnopravnega zakonika^{69, 70} (SPZ). Kot je bilo pojasnjeno, je tudi v nemškem pravu (drugače kot v naši ureditvi) to izrecno predvideno (glej tretji odstavek par. 16 GmbHG).

Pojasnjen pravni režim je bil v Nemčiji uveljavljen z MoMiG leta 2008 in glede na težave v poslovni praksi je tudi slovenski zakonodajalec razmišljal o spremembi pravnih učinkov vpisov družbenikov v sodni register. S spremembo prvega odstavka 482. člena ZGD-1 z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah⁷¹ (ZGD-1I) je nameraval uveljaviti konstitutivnost vpisa družbenika v sodni register, vendar s spremembo besedila tega člena ni uspel.⁷² Takšna rešitev še posebej ne bi bila smiselna v času, ko se razmišlja o tem, da bi tudi v d. o. o. omogočili pridobivanje lastnih sredstev od množice zainteresiranih vlagateljev. Ne bi bilo ustrezno, da bi se tovrstni investitorji vpisovali v sodni register in da bi bil njihov vpis konstitutivnega pomena. Bi pa kazalo razmisliti o ideji seznama družbenikov ravno za tovrstne vlagatelje, katerih podatke bi lahko vodil poslovodja družbe, ki bi njihov seznam na določeno obdobje predložil registru. Podobno so naredili Avstrijci, a so to uveljavili za novo pravnoorganizacijsko obliko družbe – fleksibilno kapitalsko družbo, katere ustanovitev je dopustna od začetka leta 2024.⁷³

⁶⁷ Prav tam.

⁶⁸ Uradni list RS, št. 54/07 – UPB, 65/08, 49/09, 82/13 – ZGD-1H, 17/15, 54/17, 16/19 – ZNP-1, 75/23 in 102/23 – ZViS-M.

⁶⁹ Uradni list RS, št. 87/02, 91/13 in 23/20.

⁷⁰ Plavšak, 2016, str. 228–229.

⁷¹ Uradni list RS, št. 55/15.

⁷² Več o tem Plavšak, 2016; Bernard, 2021; Prostor, 2022.

⁷³ Gl. več pri Podgorelec in Prelič, 2025, str. 22.

6 Spremembe osnovnega kapitala podjetniške družbe in njeni lastni poslovni deleži

Tako kot pri nas je tudi v nemški GmbH dopustno povečati in zmanjšati osnovni kapital družbe po različnih zakonsko predvidenih postopkih. Bistvena razlika v ureditvah je pri povečanju osnovnega kapitala po poti odobrenega kapitala. Ta postopek se pri nas za zdaj dopušča le za povečanje osnovnega kapitala v delniški družbi. V Nemčiji je od uveljavitve MoMiG naprej osnovni kapital GmbH dopustno povečati tudi prek odobrenega kapitala (nem. genehmigtes Kapital), in sicer skladno s par. 55a GmbHG. Prav nobenega pomisleka ni, da se te oblike povečanja osnovnega kapitala ne bi dopustilo tudi za našo d. o. o. (in za morebitno novo uveljavljeno pravnoorganizacijsko obliko družbe). Odobreni kapital so dopustili tudi Avstrijci za fleksibilno kapitalsko družbo.⁷⁴

Družbena pogodba lahko za največ pet let po registraciji družbe pooblasti poslovodjo, da poveča osnovni kapital družbe do določenega nominalnega zneska (odobreni kapital) z izdajo novih poslovnih deležev v zameno za vplačilo vložkov. Nominalni znesek odobrenega kapitala ne sme presegati polovice osnovnega kapitala, obstoječega v času pooblastitve. Pooblastilo se lahko podeli tudi s spremembo družbene pogodbe za največ pet let po registraciji spremembe. Na podlagi vplačil s stvarnimi vložki se lahko novi poslovni deleži izdajo le, če tako določa pooblastilo (par. 55a GmbHG).

Za UG velja posebnost, da je ni mogoče ustanoviti s stvarnim vložkom (drugi stavek drugega odstavka par. 5a GmbHG). Stvarni vložek je gotovo dopustno v UG vložiti po tem, ko družba že doseže minimalni znesek osnovnega kapitala (25.000 evrov). Takrat je to že GmbH. Vprašanje pa je, ali lahko v UG vložimo stvarni vložek v postopku povečanja osnovnega kapitala (še vedno pod ali na oz. nad 25.000 evrov).⁷⁵ Glede na namen omejitve (pospešitev ustanovitve) bi bilo najbolj smiselno, da bi ta veljala le ob ustanovitvi, ne pa tudi v postopku povečanja osnovnega kapitala. A stališča so deljena. Glede na jezikovno razlago petega odstavka par. 5a GmbHG namreč pravno pravilo o prepovedi stvarnega vložka ne velja več, ko družba doseže ali preseže 25.000 evrov.⁷⁶ Vendarle pa pot v GmbH ne bi smela biti težja, če pelje

⁷⁴ Gl. več prav tam, str. 13–15.

⁷⁵ Več Paura v Ulmer, Habersack in Löbke (ur.), 2013, par. 5a, r. št. 38.

⁷⁶ Več in napotek na dodatno literaturo prav tam, r. št. 38–39.

iz UG ali gre za novo ustanovitev, kar bi pomenilo, da lahko tudi UG poveča osnovni kapital s stvarnim vložkom, če v postopku doseže ali preseže minimalni znesek osnovnega kapitala GmbH.⁷⁷

Pogojno povečanje osnovnega kapitala (nem. bedingte Kapitalerhöhung) se tako kot pri nas v Nemčiji dopušča samo v delniških družbah. Gre za obliko povečanja osnovnega kapitala, ki je še posebej primerna za uresničitev pravic imetnikov t. i. hibridnih vrednostnih papirjev (predvsem zamenljivih obveznic in obveznic z delniško nakupno opcijo),⁷⁸ izvedbo statusnih preoblikovanj in udeležbo delavcev v kapitalu družbe.⁷⁹ Vsi ti tipični nameni, zaradi katerih se osnovni kapital pogojno poveča, so aktualni tudi za d. o. o., zato bi to obliko povečanja osnovnega kapitala kazalo dopustiti tudi v d. o. o. (in v morebitni novi uveljavljeni pravnoorganizacijski obliki družbe). V Avstriji so pogojno povečanje osnovnega kapitala uredili v novi fleksibilni kapitalski družbi.⁸⁰

Če je sprejet sklep o povečanju osnovnega kapitala, je za prevzem vsakega poslovnega deleža v povečanem kapitalu potrebna notarska ali overjena izjava (nem. notariell aufgenommenen oder beglaubigten Erklärung) prevzemnika.⁸¹ Ta izjava se lahko v skladu z Beurkundungsgesetz⁸² (Zakona o notariatu) poda tudi s pomočjo videokomunikacije (prvi odstavek par. 55 GmbHG). Če družbenik GmbH pridobi delež v povečanem kapitalu, k obstoječemu deležu pridobi dodatni delež (njegov obstoječi delež se torej pri povečanju osnovnega kapitala z vložki ne poveča) (tretji odstavek par. 55 GmbHG). Smiselno enako velja po naši ureditvi – dosedanji družbeniki pridobijo nov in samostojen poslovni delež (četrti odstavek 517. člena ZGD-1).

⁷⁷ Prav tam, r. št. 39.

⁷⁸ V teh se mešajo elementi dolžniških in lastniških vrednostnih papirjev. Še posebej privlačni so za zbiranje sredstev družbe – upniška pozicija se zamenja za lastniško, če imetnik zamenljive obveznice oceni, da bi imel raje položaj družbenika, oz. se imetnik obveznic z delniško nakupno opcijo odloči uresničiti opcijo, da poleg položaja upnika pridobi lastniški delež.

⁷⁹ Prim. prvi odstavek 343. člena ZGD-1.

⁸⁰ Gl. več pri Podgorelec in Prelič, 2025, str. 15–18.

⁸¹ Pri nas se za prevzem vložkov povečanega osnovnega kapitala zahteva oblika notarskega zapisa (519. člen ZGD-1).

⁸² Beurkundungsgesetz vom 28. August 1969 (BGBl. I S. 1513), nazadnje spremenjen s 5. členom zakona z dne 8. oktobra 2023 (BGBl. 2023 I Nr. 271).

GmbHG ne more zmanjšati osnovnega kapitala pod 25.000 evrov, da bi s tem postala UG. Prav tako ni dopustno statusno preoblikovanje GmbH v UG, ker gre za eno pravnoorganizacijsko obliko (UG je namreč različica GmbH).⁸³ UG pa se lahko s povečanjem osnovnega kapitala spremeni v GmbH in pri tem prav tako ne gre za formalno statusno preoblikovanje.⁸⁴

Ureditev pridobivanja lastnih poslovnih deležev je v Nemčiji v bistvenem primerljiva z našo pravno ureditvijo.⁸⁵ Družba ne sme pridobiti ali vzeti v zastavo tistih poslovnih deležev, za katere vložki še niso bili v celoti vplačani.⁸⁶ Lastne poslovne deleže, za katere je bil vložek v celoti vplačan, sme družba pridobiti le, če bi lahko ob pridobitvi oblikovala rezerve v višini stroškov pridobitve, ne da bi s tem zmanjšala osnovni kapital ali rezerve, ki jih je treba oblikovati na podlagi družbene pogodbe in jih ni dopustno uporabiti za izplačilo družbenikom (prvi in drugi odstavek par. 33 GmbHG). Drugače kot pri nas mora biti torej družba v Nemčiji v skladu z zakonsko določbo v trenutku pridobitve lastnega poslovnega deleža zgolj sposobna oblikovati rezerve za ta znesek, ne da bi s tem namenom znižala osnovni kapital ali (po družbeni pogodbi) obvezne rezerve – ni pa jih treba oblikovati v bilanci stanja.⁸⁷ Iz določb GmbHG to sicer neposredno ne izhaja, kot je to izrecno določeno pri nas,⁸⁸ a nedvomno tudi v Nemčiji velja, da družba ne sme pridobiti vseh poslovnih deležev. Nekdo tretji mora ostati njen družbenik, saj sicer nihče ne bi uresničeval korporacijskih pravic v družbi, nihče ne bi mogel oblikovati njene volje, družba bi bila sama svoja ekonomska lastnica, zato bi to pomenilo razlog za prenehanje GmbH⁸⁹ in tudi UG.

7 Zaključek

Ne le, da smo se ob uveljavitvi ZGD pri urejanju d. o. o. zgledovali po nemški ureditvi, prikaz delovanja podjetniške družbe (UG) in obenem s tem delovanja GmbH pokaže, da smo se tudi ob vpeljevanju posodobitev te ureditve pogosto ozirali k spremembam in dopolnitvam nemškega GmbHG. Kmalu kaže povzeti tudi nekaj pojasnjenih nemških zakonskih rešitev, in sicer:

⁸³ Paura v Ulmer, Habersack in Löbbe (ur.), 2013, par. 5a, r. št. 62.

⁸⁴ Prav tam, r. št. 63.

⁸⁵ Prim. 500. člen ZGD-1.

⁸⁶ Ne glede na to, ali gre za neodplačno ali ekonomsko ugodno pridobitev, prepoved velja vedno. Altmeppen v Roth in Altmeppen, 2015, par. 33 GmbHG, r. št. 8.

⁸⁷ Prim. drugi odstavek 500. člena in peti odstavek 64. člena ZGD-1.

⁸⁸ Prim. četrti odstavek 500. člena ZGD-1; gl. tudi šesto točko prvega odstavka 521. člena ZGD-1.

⁸⁹ Več o tem Podgorelec, 2006, str. 1681.

- namesto takojšnjega vplačila 7.500 evrov bi bilo smiselno dopustiti ustanovitev d. o. o. (ali nove pravnoorganizacijske oblike družbe) brez začetnega kapitala ali z vplačilom enega evra osnovnega vložka, vendar le ob izpolnjevanju zakonske zaveze dotiranja zakonskih rezerv tekom dobičkonosnega poslovanja družbe; družbo bi bilo smiselno zavezati k odvajanju četrtnine zneska letnega čistega dobička⁹⁰ v zakonske rezerve, dokler te ne bi dosegale minimalnega zakonsko predvidenega zneska osnovnega kapitala d. o. o. (ali nove pravnoorganizacijske oblike družbe);
- namesto v znesku 50 evrov bi bilo treba za pridobitev poslovnega deleža dopustiti najnižje vplačilo v znesku enega evra;
- ob ustanovitvi bi bilo smiselno posameznemu družbeniku dopustiti prevzem tudi več poslovnih deležev;
- odpraviti bi bilo treba omejitev števila družbenikov d. o. o.;
- za sklep o spremembi družbene pogodbe bi lahko zadostovala večina treh četrтин oddanih glasov družbenikov (ne treh četrтин glasov vseh družbenikov);
- če so poslovni deleži sicer prosto prenosljivi, ni smiselno, da se za delitev poslovnega deleža (npr. zaradi prenosa dela poslovnega deleža) zahteva odločitev skupščine družbenikov, zato bi bilo treba to zahtevo črtati;
- zaradi doseganja večje fleksibilnosti financiranja družbe bi bilo smiselno tudi v d. o. o. (in v morebitni novi pravnoorganizacijski obliki družbe) dopustiti povečanje osnovnega kapitala po poti odobrenega kapitala.

Kar nekaj aktualnih potreb poslovne prakse, zlasti zagonski podjetij, pa Slovenija ne bo mogla rešiti po nemškem zgledu. Ne bo prvič,⁹¹ da se bomo tokrat glede ključnih posodobitev prava družb zgledovali po avstrijskih rešitvah. Gre predvsem za:

- vpeljavo možnosti financiranja zaprtih družb s pridobivanjem lastnih sredstev od množičnih investorjev (za vpeljavo t. i. vrednostnih deležev), ki ne bodo enakovredni družbenikom, zato se tudi ne bodo vpisovali v sodni register (temveč v knjigo deležev ali seznam družbenikov);

⁹⁰ Zmanjšanega za znesek, ki bi bil uporabljen za kritje morebitne prenesene izgube.

⁹¹ *Prelč* na primer pojasnjuje: »Medtem ko »splošno« pravo kapitalskih družb v ZGD temelji na nemških pravnih rešitvah, povzema pravo statusnih preoblikovanj avstrijske pravne rešitve.« *Prelč*, 2005, str. 107.

- vpeljavo možnosti pogojnega povečanja osnovnega kapitala, da bi se s tem olajšala udeležba zaposlenih v kapitalu družbe, izdajanje hibridnih vrednostnih papirjev in statusna preoblikovanja zaprtih družb.⁹²

Ob prenosu navedenih rešitev v slovenski pravni red je treba prav tako podati oceno, ali bi bilo ob noveliranju ustrežneje posodobiti ureditev pravnoorganizacijske oblike d. o. o. ali uveljaviti novo pravnoorganizacijsko obliko kapitalске družbe. V teoriji je bila izražena bojazen, da lahko slednja rešitev odpre »številne dileme in nejasnosti pri interpretaciji normativno-konceptualnega ustroja take pravne osebe, predvsem pa tudi pri presojanju njenega položaja v sistematiki prava gospodarskih družb.«⁹³ Nova pravnoorganizacijska oblika mora biti karseda dobro domišljena, da bi se lahko dosegla koherentna pravna ureditev. Glede na to, da novela ZGD-1, ki bi uveljavila obravnavane rešitve, ni bila sprejeta v letu 2025, lahko sklepamo, da si bo zakonodajalec za pripravo zakonskih sprememb in dopolnitev vzel več časa, kar bo po vsej verjetnosti prineslo možnost ustanovitve nove pravnoorganizacijske oblike družbe. Ta bo bržkone pripravljena po vzoru avstrijske fleksibilne družbe, četudi je takšna odločitev avstrijskega zakonodajalca v pravni teoriji že predmet kritike.⁹⁴ S strokovnega vidika pa novo pravnoorganizacijsko obliko utemeljuje predvsem potreba poslovne prakse, da bi lahko tudi zaprte družbe izdajale lastniške in hibridne vrednostne papirje ter prek njih zbirale kapital na trgu, kar je d. o. o. kot obliki družbe, ki poleg kapitalске naglašuje tudi osebno komponento, povsem tuje.

Literatura

- Bernard, L. (2021) Položaj pridobitelja poslovnega deleža v družbi z omejeno odgovornostjo v novejši sodni praksi. *Pravna praksa*, 39-40, strani 20–22.
- Danko, G. (2011) Reforma ureditve nemške GmbH in nemškega bilančnega prava v času gospodarske krize. *Podjetje in delo*, 3-4, strani 616–643.
- Deakin, S. (1999) Two Types of Regulatory Competition: Competitive Federalism versus Reflexive Harmonisation. *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, 2, strani 231–260.
- Gelter, M. (2019) *Centros* and Defensive Regulatory Competition: Some Thoughts and a Glimpse at the Data. *European Business Organization Law Review*, 20, strani 467–492.
- Ivanc, T., Kežmah, U. (2010) Svoboda ustanavljanja sedeža v praksi, primerjava ustanovitve: mini GmbH, Ltd., d. o. o. *Podjetje in delo*, 2, strani 266–289.
- Ivanjko, Š., Kocbek, M., Prelič, S. (2009) *Korporacijsko pravo, Pravni položaj gospodarskih subjektov* (Ljubljana: GV Založba, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru).

⁹² Gl. več pri Podgorelec in Prelič, 2025, str. 15–18 in 21–24.

⁹³ Več Prelič in Prostor, 2025, str. V–VI.

⁹⁴ Kalss, 2023, str. 1437–1438; Podgorelec, 2025, str. 242.

- Kalss, S. (2023) Die Flexible Kapitalgesellschaft – eine neue Rechtsform für Österreich. *Neu Zeitschrift für Gesellschaftsrecht*, 31, strani 1437–438.
- Kocbek, M. (ur.) (2014) Veliki komentar Zakona o gospodarskih družbah, druga, dopolnjena izdaja z novelami ZGD-1A do ZGD-1H, 3. knjiga (Ljubljana: IUS SOFTWARE, GV Založba).
- Noack, U., Beurskens, M. (2008) Modernising the German GmbH – Mere Window Dressing or Fundamental Redesign. *European Business Organization Law Review*, 9, strani 97–124.
- Plavšak, N. (2016) Vpis družbenika v sodni register tudi po uveljavitvi novele ZGD-1I nima oblikovalnih učinkov za pridobitev poslovnega deleža. *Podjetje in delo*, 2, strani 211–232.
- Podgorelec, P. (2025) Izhodišča za izboljšanje korporacijskoppravnega okolja delovanja inovativnih zagonskih podjetij. *Podjetje in delo*, 2, strani 227–260.
- Podgorelec, P., Prelič, S. (2025) Avstrijska fleksibilna kapitalska družba – zgled za Slovenijo? *Podjetje in delo*, 1, strani 5–31.
- Podgorelec, P. (2009) Sodobni trendi v razvoju prava d. o. o. in izzivi za ZGD-1. *Podjetje in delo*, 4, strani 545–578.
- Podgorelec, P. (2006) Ohranjanje osnovnega kapitala pri d.o.o. *Podjetje in delo*, 8, strani 1669–1698.
- Prelič, S. (2005) Materialno statusno preoblikovanje. Zaščita interesov upnikov in imetnikov deležev kapitalskih družb pred tveganji združevanja in delitev (Ljubljana: GV Založba).
- Prelič, S., Prostor, J. (2024) Zakon o gospodarskih družbah z novelo ZGD-1L, Uvodna pojasnila (Ljubljana: Lexpera GV Založba).
- Prelič, S., Prostor, J. (2025) Nekaj pobud in razmislekov ob noveliranju Zakona o gospodarskih družbah. *Pravna praksa*, 17–18, strani II–VI.
- Prostor, J. (2022) Pravni učinek vpisa družbenika v register. *Podjetje in delo*, 3-4, strani 409–427.
- Prostor, J. (2018) Starejša sodna praksa Sodišča EU o svobodi ustanavljanja. *Podjetje in delo*, 5, strani 786–803.
- Roth, G. H., Altmeppen, H. (2015) Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung Kommentar, 8. Aufl. (München: Beck-Online, Beck).
- Ulmer, P., Habersack, M., Löbke, M. (2013) Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG), Großkommentar, Band 1 (Tübingen: Mohr Siebeck).
- Weingerl, P. (2017) Razprava o dopustnosti čezmejnega prenosa dejanskega sedeža družbe. *Pravnik: revija za pravno teorijo in prakso*, 72 (1/2), strani 71–100.

Summary

In Slovenia, intensive preparations are underway for one of the significant amendments to the Companies Act (ZGD-1), primarily initiated by pressure from start-up companies. They are striving for a simpler establishment of a closed company, preferably without requiring an initial capital investment. A model solution for such a trend could be found in the German entrepreneurial company (UG). The Germans introduced this as a variant of their limited liability company (GmbH) in 2008, in response to the broad interpretation of freedom of establishment by the Court of Justice of the European Union, which had led to their territory being flooded with numerous Ltd. companies (the English version of a limited liability company), which did not require the initial contribution. As one of the largest exporters, Germany sought to ensure that domestic legal forms of companies would continue to be established in Germany as early as 2008. It entered the competitive fray by allowing the establishment of entrepreneurial companies (UG) as a kind of entry-level version of the GmbH with a minimum capital contribution of EUR 1. At the same time, the legislator required the company to allocate a quarter of its profits to statutory reserves each year until it increased them to at least EUR 25,000, which is the minimum amount of share capital required for a GmbH. At that point, the company can adopt the new designation – GmbH – or retain its previous one – UG.

The chapter also discusses other solutions in German legislation that would be sensible to introduce into the Slovenian limited liability company or a possible new legal form of company, if adopted in the near future, such as the following: (1) the minimum allowable payment could amount to EUR 1, (2) the admissibility of taking on more business shares upon establishment, (3) the abolition of the

limitation on the number of limited liability companies' members, (4) the adoption of a resolution to amend the articles of association with a (lower) majority of three-quarters of the votes cast by the members, (5) the admissibility of increasing the share capital with the authorized capital. Above all, certain restrictions on the establishment of the closed company should be relaxed, and an increase in authorized capital should be permitted.

The chapter also draws attention to the current needs of business practice, which start-ups mainly highlight. They relate to their tendency to collect the company's own funds from a multitude of investors, which is a typical feature of a joint-stock company; this possibility, however, is alien to a limited liability company, which is characterized by a confidential relationship between its members. It is precisely this need of start-ups that may justify the legislator's decision to introduce a new legal organizational form of a capital company, instead of simply modernizing the legal regulation of a limited liability company. Such a decision was recently made by the Austrian legislator, who introduced a flexible capital company at the beginning of 2024.

The chapter also points out key changes that will need to be adopted from Austrian solutions, such as: (1) the introduction of the possibility of a conditional increase in share capital, and (2) the introduction of the possibility of financing closed companies by obtaining their own funds from mass investors (for the introduction of so-called value shares), who will not be equal to members, and therefore will not be entered in the court register (but in the company's share register or its list of members). The introduction of value shares is also a significant advantage of a flexible capital company and a key reason for potentially introducing a new legal form of company.

